

26.11.2005

Sjøsamiske rettigheter, en forandring må komme

Sist lørdag, 26.11.05, avholdt Bivdi, Sjøsamisk Fangst- og fiskerierorganisasjon, medlemsmøte i Indre Billefjord. Temaene for møtet var fiskeripensjonsordningen og fjordfiskernes interessekamp de siste hundre år. Som en avslutning hadde man en inspirerende debatt om hva som er viktig for Bivdi å arbeide med, både av praktiske saker og mer prinsipper og målsetninger.

Fiskepensjonsordningen

Til å innlede om dette temaet hadde man fått Else Samuelson fra Billefjord. Else Samuelson har bakgrunn fra trygdekontor, i tillegg til at hun tidligere har interessert seg for saken. Hun hadde en svært grundig gjennomgang av historikken og dagens ordning, men også om forslaget til ny fiskeripensjonsordning, (NOU 2003:8). Den store svakheten er at de fiskere som er så uheldig å bli ufør, før oppnådd pensjonsalder, faktisk ikke får en krone utbetalt. Mangelfull registrering er et annet stort problem. Det finnes faktisk fiskere som ikke er registrert i systemet, men som utvilsomt har krav på pensjon. Andre fiskere har fått feil registrering med hensyn til antall uker og år de har som grunnlag for utregning av størrelsen på pensjonen. I forslag til endringer er det et punkt om at inngangsbilletten for fremtidige fisker, høynes til en minste inntekt fra fiske til 2,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Dette vil berøre mange fiskere, og spesielt de med små inntekter, og kombinasjonsnæringsutøvere i samiske samfunn blir tapere. Det var en stor enighet om denne viktige saken er noe Bivdi må arbeide videre med.

Fjordfiskernes interessekamp

Svanhild Andersen, fra Nordisk Samisk Institutt var invitert til å holde et innlegg om fjordfiskernes engasjement, og til tider håpløse kamp, gjennom de siste hundre år. Svanhild Andersen er utdannet sosialantropolog, og har gjort arbeid i Revsbotn og Porsanger med intervju av fiskere og gjennomgang av lokale fiskarlags-protokoller. Hun poengterte at Bivdi er pr. i dag det siste punktet i en lang historisk linje. Fjordfiskerne har i mer enn hundre år brukt alle mulige kanaler for å forklare myndighetene hva som skjer på fjordene og for å ivareta sine interesser. Ved hjelp av en rekke eksempler la hun frem dokumentasjon på nettopp dette. I 1898 protesterte fiskere i Måsøy kommune på bruken av dragenot i fjordene og hvilke uheldige konsekvenser dette hadde for de lokale fiskerne. Fra Kistrand trakk hun frem en sak fra 1946, og hvor deres uttalelse lød: "Laget finner ut at fiskeribefolkningen i Finnmark står i dag foran en truende fare hvis trålflåten skal slippes løs i større omfang. For trålfiske er et kapitalfiske, og drives med et beskjedent antall fiskere. Resten av fiskeribefolkningen blir da henvist til andre næringsgrener, som i kystdistriktene er så minimal og varierende så hele fiskeribefolkningen står foran en truende fare. (...)" Fra Kokelv ble det gjentatte ganger på slutten av 1950-tallet og i begynnelsen av 1960-tallet protestert på det store sildefisket i Revsbotn. Helt frem til i dag har fjordfiskerne protestert, men har hatt store problemer med å nå frem med sine krav. Det rådgivende utvalg for lokale reguleringer har avvist en rekke lokale fredningssaker. En fisker fra Kokelv uttalte så treffende dette under et intervju: "*Nei det er nåkka feil med den politikken. Ikke så lite heller*".

Etter innlegget ble det uttalt fra møtedeltakerne at fjordfiskere har møtt mye motstand med sine krav og de har også erfart å bli latterliggjort. Samarbeidet blant fjordfiskerne i ulike fjorder har vært en mangelvare, og her er Bivdi en nyvinning.

Det videre arbeidet for Bivdi

På medlemsmøtes siste del ble det diskutert, og her følger en del av det som ble sagt. Det er hevet over en hver tvil om at sjøsamene har rettigheter. Jeg trudde at det på 1990 tallet skulle komme forandringer. Det ble da gjort flere utredninger som belyste sjøsamenes situasjon. Jeg trudde også at arbeidet med Finnmarksloven også gjaldt sjøsamene, men det viser seg at det viktigste arbeidet som må gjøres må gjøres av oss sjøsamer. Mange av fjordfiskerne har gitt opp, men vi må handle nå og gripe sjansen vi har nå. Vår fiskeriminister Helga Pedersen gir håp, men også hun trenger støtte. Sametinget vil være en viktig samarbeidspartner. Bivdi trenger dem, men Sametinget trenger også oss. Vi må være aktive og vi må være pågående. Det er svært viktig at vi holder fokus på hva som er viktigst, og ikke blander inn andre ting som olje og gass, som enkelte har vært inne på. Da vil arbeidet bli ødelagt og trukket ut i tid. Lokale kunnskaper er viktig, og også kunnskap om historien. Lokale tradisjoner må samles inn. Vi mangler et verktøy, og her vil en ide være å danne et fjordnett for å få til samordning og samarbeid. Det er akkurat nå internasjonal fokus på lokal kunnskap. Norge har undertegnet dokumenter på dette, som forplikter. Hittil har ikke fiskerimyndighetene tatt inn over seg dette, og heller ikke har de tatt inn over seg de mange juridiske undersøkelser og rettsaker som har vært. Det var bred enighet om at Bivdi har et viktig arbeid foran seg, og det var et håp om at arbeidet denne gangen, vil føre til resultater og en forandring av sjøsamenes situasjon.